

Joachim Schröder

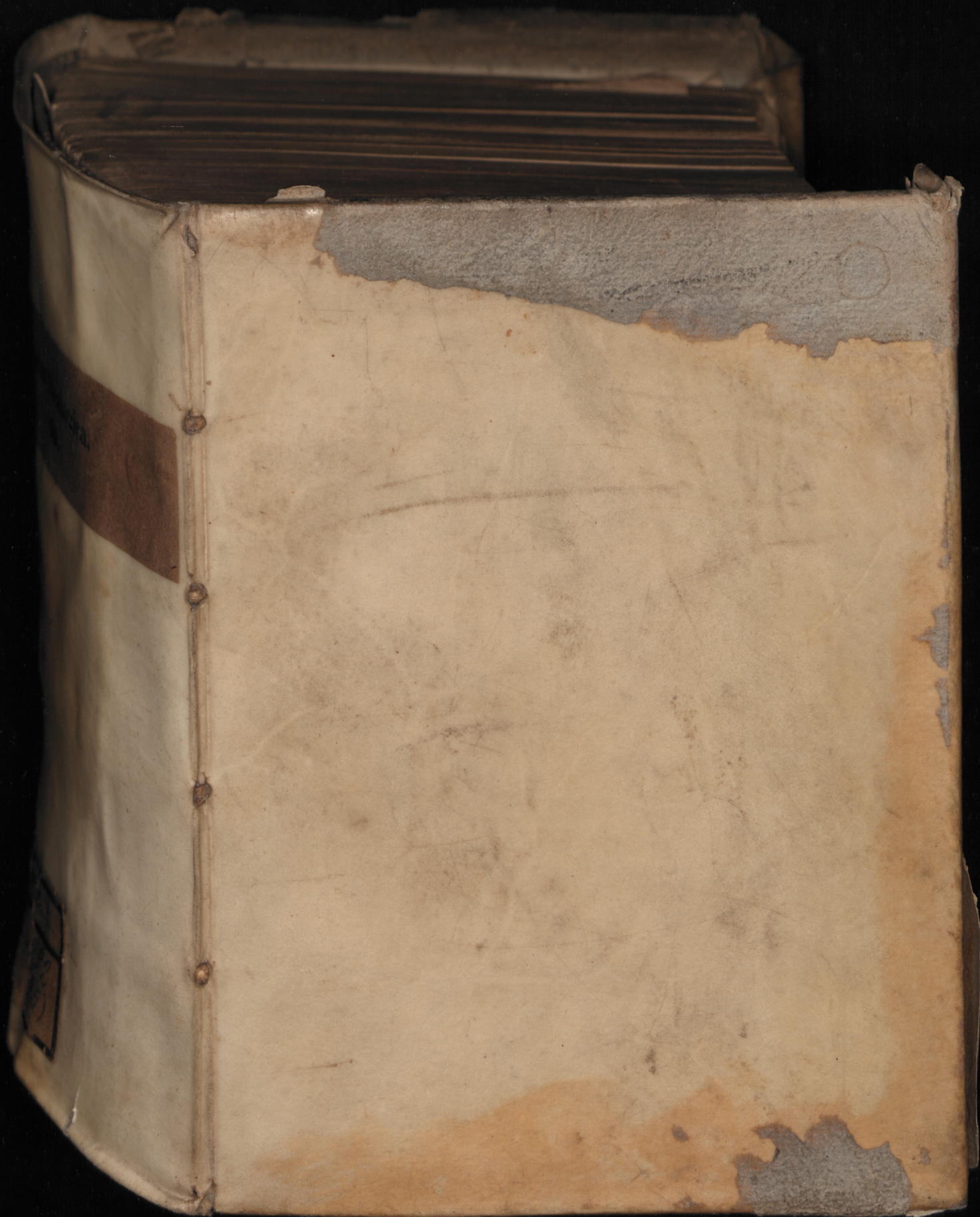
**Oratio Iusti Ioniae D. Theol. De Studiis Theologicis Tomo I. Orat: Philippi
Melanthonis compraehensa**

Rostochi[i], 1644

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn746344619>

Druck Freier Zugang

95

52^b 6.

La 1092 (95)

Tomo hoc XLVII. . continentur:

1. Dithem Icarus Academicus Norimb 1643.
2. Acclamationes precepticas Academiae Genesie cum eo
discederet idem Dithemur.
3. } Orationes inauouales Academiae Ludunensis Batavoru.
4. } Polyandri. Walai. Anno: 1620.
5. } Thysii.
6. } Hommii.
7. } Sinapij.
8. Rauri Panegyrica Orientalibz linguis Traiecti ditta. 1645.
9. Hier. Welleri Consilium de studio Theol. Rostoch 1617.
10. Simile D. Joh. Quistorpii Rostoch. 1643.
11. Iusti Jone oratio de eodem argumento. ibid. 1644.
12. Dan. Heimfii. Homilia in Natalem Domini. Lugd. 1613.
13. —. In Chnsti Passionem. ibid. eod.
14. Quistorpij de Vinbu Liberi Arbitrii ep II. l. III, 4. s. 1645.
15. Samhauci Domini gloria crucifixus. 1633.
16. —. De Melchisedeco e Gen. XII. 1634.
17. Jacobus Martini de Causa Peccati. 1639.
18. —. Analysis Capituli Mat. Romanor. eodem.
19. Orschau de tribu testibz in Terra. 1 Jo. V, 8. 1635.
20. —. De Peccato originali. eod.
21. —. Synopsis Theol. Zachariarum.
22. —. ad Hebr. XII, 8. 1643.
23. —. ad Act. IV, 27. 28. 1646.

24. D. Montferus de Ecclesia. 1608.
25. D. Hamelkenig de Persona Christi. 1645.
26. D. Cothmannig de Predestinatione. Rostoch. 1692.
27. —. Pars II. —
28. Jo. Crocg de Orthodoxa Fidei Delicta Marp. 1619.
29. —. Ivano. per Europā Doctrina cum script. s. conformitas.
30. —. De Apostolici nominis causis.
31. —. De Apostolica Ecclesiarū Ivang. Doctrina.
32. —. De Catholicismo Eccl. Ivangelica.
33. —. De Antiquitate Relig. Ivangelica.
34. Gocklenii Theses Apologeticae contra Finkium. 1606.
35. —. De Analogia seu proportionē.
36. Pezelius de S. Coena Stenfurti 1602.
37. Tossani Theses contra Ivangelicos. ibid. 1605.
38. Ravenspergeri Samson redivivus. ibid. 1619.
39. Hcyderi Luxe quæstionum Theol. Chaynuzi. 1611.
40. Eglini & Generalovici Christi. ibid. 1608.
41. —. De Fide iustificante. ibid. 1617.
42. —. De Peccato in Spiritum s. cod. 44 B. Crocg de Pecc. de Baptismo.
43. —. De Predestinatione. ibid. 1619.
44. Conradig Vorshig de Idolatria Pontificiorum in cultu Iuriani. ^{Compensatione Pontificiorum} ^{doctrina}
45. —. Stenfurt. 1608.
46. —. De Idolatria eorum in cultu sanctorum.
47. —. —. In cultu Imaginum.
48. —. —. In cultu ipsius Pontificis.

49. P. Petri Roeshii Soc. Jes. Disputatio Paradisiaca
 50. Corradi Vossii Oratio Apologetica in
 pleno confesſu Ordinum Hollandiae et Westphaliae
 Vita. Hart. 1612.
 51. Ebelius de Generatione et Corruptione Hom.
 Grefae. 1646.
 52. — De Anima Hum. Simplicitate. 1644.
 53. — Decade IV. Conclusionum metaphysicarum. 1646.

A - Q

16

35

30

A - C

20

40

A - B

—

A - B

35

B - 36

A - 30

A - C

A - 30

A - B

A - 30

A - B

A - 30

A - B

A - 30

A - B

A - 30

40

128

72

A - 30

A - 30

19

16

32

A - G

A - B

A - C

A - 30

A - C

A - 30

A - C

A - 30

A - C

A - 30

A - B

A - 30

A - B

A - C

A - C

A - C

A - C

65

A - C

48

A - 16

A - 16

A - 16

A - C

A - C

A - C

A - B

A - B

A - B

A - B

51

24

24

20

10.
ORATIO
JUSTI JONÆ
D. THEOL.

De
STUDIIS THEOLOGICIS

TOMO I. ORAT:
PHILIPPI MELANTHONIS
comprehensa,

ET NUNC

*In Gratiam studiosæ juventutis
seorsim typis commissa*

a
M. JOACHIMO SCHRÖDERO,
Ad D. Georg. Pastore,

ROSTOCKI,
Anno M. DC. XLIV.

*Præstantissimis nec non Literatissimis Liberalium
Artium Scient. & Theol. Studiosis,*

Josæ Drejero

Johanni von Haddeln

Nicolao Heermanno

Martino Crudopio

Meinhardo Molano

Herman. Klinkhammero

Bernhardo Störmero

Johanni Sitmanno

Anthonio Clingenbergio

Georgio Velavio

Jano Henrico Hadewig

Justo Everhardo VVolfio

Commenfalibus suis svavissimis, in testimonium bene-
volentiae & dilectionis ardentissimæ cum erga
hos, tum quosvis pios, probos Magistratui mo-
rigeros, & sic conseq. Pennalissimum ejusq; so-
cietates, ut vincula nequitiae, aliaq; vitia dete-
stantes veros Studiosos

*Cum voto à Deo Triuno & corporali & spir. benedi-
ctioni prosperitati & salutis*

Amicè inscribit & offert

M. J. S.

ORATIO
JUSTI JONÆ
Doctoris Theologiæ,

De
Studiis Theologicis.

SI ego aut quadam foelicitate ingenii, aut doctrina atq;
eloquentia, vel usu & exercitio, aut quacunq; mediocritate orato-
ria essem paulò instructior ad declamandum è publico suggestu;
summis viribus hic incumberem, ut Theologica studia (de quo-
rum dignitate hic pro more dicendum est) omnibus redderem quàm
commendatissima. Nunc cum vobis mea tenuitas non ignota sit, initio
rogo, ne, si forsan ubertate, copia illa, & splendore orationis, cui erudi-
tissimæ aures vestræ assuetæ sunt, quem hic locus illustris & argumen-
tum gravissimum deposcere videntur, destituar, existimationem id san-
ctissimæ professionis Theologicæ, quam mirificis laudibus, divino ali-
quo ore, alicujus verè diferti, omni omnium lingvarum sono, in coelum
tolli oportuit, apud vos imminuat. Meam, meam scitote esse cul-
pam, si rem cœlesti præconio dignam, frigido encomio celebrato, aut
non his, quibus meretur summarum laudum insignibus, ornavero.
Theologicam professionem nostis esse ejusmodi doctrinam, qua in Ec-
clesia docetur & discitur vera cognitio sapientiæ & voluntatis Dei. Scri-
ptura enim sancta, quam à Patriarchis, Prophetis, & Apostolis accepi-
mus, quam non humanâ voluntate, sed (ut Petrus ait) Spiritu Sancto
inspirante, prodiderunt sancti Dei homines, quæ totum hoc doctrinæ
genus (quod Theologiam vocamus) complectitur, tota eò tendit, ad

A 2

hunc

hunc scopum directa est, ut incomprehensibilem illam, & infinitam bonitatem ac misericordiam Dei doceat nos cognoscere, ut hac vita primum in verbo & promissionibus divinis fide apprehendamus cognitionem sapientiae & voluntatis Dei. Deinde & in omnibus Creaturis, Caelo, Terra, Mari, & hac tota mundi machina, adeoque proprii corporis nostri mirabili opificio, infinitam illam, & immensam Dei bonitatem, quotidiana miracula, & praesentiam divinam, operumque ejus magnitudinem, & ut Paulus inquit, multipliciter variam sapientiam Dei animadvertamus, quod ipse scilicet non sit Deus à longè, cui non sint curae res humana (sicut imbecillitas humanae rationis peccato Originis corrupta somniat) quemadmodum & Homerus Poëta, de Jove apud Æthiopes convivante, eam hebetudinem humanarum mentium taxat, sed Deus admodum nobis praesens, sicut Hieremias Propheta inquit. Et in hunc quidem finem ab initio mundi, verbum suum dedit Deus, in hoc Scriptura sancta prodita est, ut quotidie in cognitione Dei crescamus, ut subinde, quod toties inculcat Paulus, magis ac magis proficientes in cognitione voluntatis divinae, latemur in Deo, praesentiam ejus in mirabilis operibus adoremus, & revereamur, ut per fidem & spiritum, gustum quandam percipiamus vitae aeternae, ut tandem elucantes ex tot fluctibus, & periculis regni, mortis & Diaboli, emergamus ad perfectam cognitionem Dei, utque tandem Deo ipso, quod majus quiddam est, quam humanam mentem concipi hic potest, vita, gloria, claritate, ac beatitudine aeternam perfruamur. Et hic quidem finis est bonorum, hoc est illud summum bonum, illa vera & omnibus numeris absoluta sapientia, quam requirimus, illa sola & perfecta beatitudo, de qua extra verbum Dei inquisiverunt Philosophi & sapientes mundi. Sed Deus passus est eos errare longè à Deo in viis suis, ut Paulus in Actis inquit. Verè autem illius religionis, & Theologiae, & solidae illius sapientiae inventor & autor, non est Mercurius aliquis, non heros quispiam clarus, non Philosophus excellens, sed ipse creator omnium rerum, Deus vivus & verus, ut Esaias inquit: Qui condidit caelum, & stabilivit terram &c. Et Theologia haec vera, non est ejusmodi cognitio, aut scientia, comparata solum ad vitam hanc momentaneam *ἡμετέριον* strepitum rerum, & umbratile *σκιώδες* hujus mundi. Quemadmodum architectura, aut similes artes, tantum ad hujus vitae usum compa-

comparata sunt, quas pauci quidam perdiscunt, sed ad hanc cognitionem veram Dei, ad hanc sapientiam percipiendam, omnes homines super terram, totumq; genus humanum creatum est, atque illa divina mens hominis, illa elegantissima corporis humani, omnium organorum, ac membrorum constructio, non in hoc est condita, ut solum artes illas, quæ non nisi huic mortali vitæ & corpori servant, exerceat, sed ut infinitam illam sapientiam & bonitatem Dei cognoscat, & magnitudinem & varietatem & mirificam illam in omnibus vim atque potentiam operantis Dei contemplans, in Deo & omnibus operibus Dei lateatur, & summa exultatione & alacritate gratias agat, sicut Christus ipse Dominus noster brevi & gravissima sententia dicit: Hæc est æterna vita, ut cognoscant te verum Deum, & quem misisti Jesum Christum, id est, hæc est vita illa, salus illa, & beatitudo, in hoc tota vis est infinita, immensa, & æternæ consolationis, & felicitatis, ad quam homines conditi, & à Deo vocati sumus, ut in hac vita animi nostri erudiantur per verbum, & concepto Spiritu Sancto, illuminentur subinde magis magisque verâ cognitione Dei, ut hic in Ecclesia incipiat renovatio & restauratio collapsæ naturæ, regnum cœlorum, & iustitia & vita æterna: ut tandem in futuro seculo, perfectè latemur in Deo, lætitia quadam inenarrabili, & glorificata ineffabili torrente omnium bonorum Dei, adeoque perfectæ *κοινωνία*, & communionem (quæ in hoc tempore super omnem captum est humanarum mentium) divinitatis perfruamur. Sciamus ergo Theologiam non esse ejusmodi quandam cognitiunculam, quæ huic mortali vitæ tantum ancilletur, cujuscemodi sunt reliquæ artes, quæ suam tamen laudem, durante hac vita, habent, sed ejusmodi quandam divinitus proditam sapientiam, ad quam percipiendam, homo initio conditus, propter quam divinæ particula auræ (ut Poëta inquit) & illud pectus cœlestium rerum capax, illa mens cœlo ducens originem, nobis indita est. In quæcunque ergo vitæ genera varia tempestas hujus vitæ conjiciat homines, sive Juris prudentiæ, sive rei Medicæ, sive rei militari dent operam, sive in Philosophico ocio, sive Republ. versentur, tamen nisi ea cum Theologia conjuncta habeant, sciant se à divina & cœlesti origine degenerasse. Quantumcunque ergo in tempestuoso mari hujus vitæ circumerremus, sæpe etiam naufragemur, dum hic sollicitudine victus torquetur, hic sit gloria, tamen in hoc portu

tu acquiescendum est, tamen nisi initium, medium, finis humanarum
rerum sit Theologia, jam homines esse desimus, & vita est non homi-
nis, sed beluarum. Nulla usquam ergo occupatio dignior homine,
nulla liberalior, nulla scientia aut cognitio excellentior, quam cognitio
vera Dei & religionis. Propter hanc initio Adam conditus est ex gle-
ba & pulvere terræ: Propter hanc Eva ipsius Dei creatoris mirifico o-
pere ex costa masculi sculpta & ædificata est, in formosam foeminam.
Et si forsitan primum auditorem scolasticum, simul & Doctorem Theo-
logiæ requirimus, hunc sciamus magnum parentem fuisse Adamum,
qui ipsum Deum magistrum habuit, qui ante lapsum perfusus Spiritu
sancto, verè illuminatus fuit Theologus, quo viro hic sol nihil aspexit
post ipsum Christum præstantius. Si enim Adam non fuisset lapsus,
tunc omnes posterì, & homines ex eo orti, *ὅσοι* fuissent Theologi:
tum vidisses totum orbem terrarum nihil aliud esse, quam spaciosam
quandam ac frequentissimam scholam Theologicam, in ipso paradyso,
quasi in horto quodam, aut porticu Philosophica, mirabili amœni-
tate, passim confedentibus, obambulantibus tot discipulis, quorum
συμφιλόσοφοι essent Angeli, quorum Dominus & magister esset ipse
Deus: vidisses masculum & foeminam in summa castitate & puritate,
dulci quadam & sincera *σφγῇ*, vera quadam & perfecta sſavitate vitæ
& morum, de Deo & operibus Dei disserere, confabulari: vidisses ho-
mines expertos calamitatum, ærumnarum, tristitiæ, ignaros funerum,
& sepulchri, liberos à tot terroribus Diaboli, ab omni tristitia, metu,
pavore, & miseria, in perpetuo gaudio Spiritus sancti, admirabundos
quotidie de operibus Dei, jucundissimum in modum colloqui. Non
fuissent tenebræ hæ, tot mœstæ cognitiones & curæ humanarum men-
tium, quæ nunc sunt, sed omnia plenâ luce, vitâ, hilaritate, lætitiâ in-
effabili: Et ejuscemodi cœlestia poëmata ac cantica de Deo & operibus
Dei (cujuscemodi vix summis Patriarchis, Davidi, & similibus canere
postea datum est) tum bimuli infantes, & Habel parvulus in cunis, inter
ipsa crepundia cecinisset. Nam nisi è cœlo generosa illa & nobilis
natura hominis, per peccatum originis & horrendum lapsum Adæ, cum
in corporis tum animæ viribus corrupta esset, & lumen illud humanæ
mentis hebetatum, tum mira quadam acie mentis & oculorum, motus
illos cœlestes, solis, lunæ, aliorumq; syderum ratos immutabilesq; cur-
sus,

fus, tam propè Adam esset intuitus, quàm nos currum in terra, aut na-
 vim in mari gubernari videmus. Et non solùm cognovissent tum pri-
 mi illi parentes, quod Deus creasset cœlum, terram, mare, & omnia
 quæ in eis sunt, sed & mira quadam perspicacia intellexissent, ipsum
 perpetuò esse præsentem omnibus hominibus, simul & animantibus
 dare vitam & halitum, atque ita animi & corda eorum jucundissimis af-
 fectionibus gaudii & ineffabilis læticiæ inarissent, de Deo, de minimis
 maximisque operibus Dei, tum quidem tanta certitudo, tum firma
πνευμα de Deo fuisset in mentibus humanis, ut quoties Adam sub
 aurora orans, aut Eva mane ornans se ad proximi fontis speculum, so-
 lem orientem vidisset, summa cum voluptate cogitasset: En iterum
 nobis sydus illud, quod quasi figulus candelabrum finxit pater & Deus
 noster. Deinde Cain & Habel parvuli, & adhuc in cunis reptantes,
 aut alacriter circumvolantes potius, quoties herbam aliquã odoriveram,
 quoties violam aut rosam, quoties pomum generosum, botrum aut u-
 vas aspexissent, non sine jucundissimo sensu infinitæ & imperferutabilis
 bonitatis & sapientiæ Dei, cogitassent: Hæc sunt dona nostri illius Pa-
 tris, hic odor, hic succus, opera sunt cœlestis dextræ: hujus botri vel u-
 num pampinum ego non possem fingere. Et tum Adam & Eva cœ-
 lesti quadam, beatâ, & svavissimâ conversatione, non aliter atque teneili
 filii sub blando parente, in summa fiducia erga Deum, in summa certi-
 tudine & dulcedine cordium, illum Deum vivum & verum suum agno-
 vissent conditorem, nutricatorem, parentem, & admodum perspicuâ
 cognitione intellexissent, quomodo tot magnifica & præstantia opera,
 tot excellentes creaturæ, mera quotidiana miracula, mera specula es-
 sent, in quibus fulgor infinitæ bonitatis & potentiæ Dei redditur.
 Nam hæc pulcherrima rerum machina in hoc condita est, ut sit æterna,
 mirifica, & indelebilis pictura, in qua Deus & opera ejus cernantur, sicut
 Paulus ad Romaos i. dicit. Multa sunt admodum de se signa dantia,
 & expressa vestigia divinitatis, in hac tota universitate rerum, pulcherri-
 mum hoc & spaciosum & tot astrorum luminibus distinctum cœlum,
 ingens illa moles terræ, & mirifica ejus efficientia, & in omni genere
 crescentium fecunditas, infinita penè magnitudo maris, & inclusio a-
 quarum ejus, ut Psalmus ait, quasi in utero, tot volucres, tot genera ani-
 mantium & piscium, tot herbæ, tot remedia, tanta in succis, odoribus,
 varie-

varietas, quos una & eadem terra profert, quæ omnia ex uno eodemq; suboleſcunt pulvere, & incomprehenſibili ac occultiffimo auctu naſcuntur. Hæc quidem ſatis magna testimonia ſunt, quod hic mundus non caſu extiterit, nec ex atomis conſtatus ſit, ut quidam Philoſophi ſentiunt, ſed æternam quandam & infinitam eſſe ſapientiam, quæ hæc omnia mirificè architectata ſit, quæq; eodem elegantiffimo ordine conſervet ac gubernet, ut Paulus quoq; in Actis teſtatur, Quod Deus ideò in tota creatura ita veſtigia ſui, in ſingulis penè floſculis, ſingulis penè arborum foliis reliquerit, & ſeſe depinxerit, ut cognoſcamus eum non longè abeſſe ab unoquoq; noſtrum, & penè in noſtro proprio corpore, in pane & vino ſicè terra producto palpabilem eſſe. Et hæc quidem omnia, ſi peccato natura non vitiata eſſet, omnes poſteri, Adam maſculi juxta ac foeminae, clariffimè cognita habuiſſent, atq; ita totum genus humanum ab Oriente uſq; ad Occidentem, fuiſſet Gymnaſium quoddam pulcherrimum & frequentiffimum ſcholarium Theologiæ: niſi quod d ſcrimen forſan fuiſſet donorum, ſicut ſtella à ſtella differt claritate. Verùm poſtquam primi illi parentes noſtri decepti *παροργισα* Diaboli, qua non deſinit inſidiari regno Dei, lapſi ſunt, illa divina & excellens natura hominis horribiliter corrupta eſt, debilitata, & fracta in viribus corporis & animæ. Atq; illud vitium originis latè in omnes poſteros Adæ propagatum eſt, ut jam in omnibus mortalibus, antequam inferantur Chriſto, horribilis ſit cæcitas, ut neq; Deum tam clarè cognoſcere, neq; in ulla creatura Dei præſentiam & divinam operationem ita cernere poſſint, atq; ab eo caſu ſcola Theologica, quæ aliàs per totum fuiſſet diſſuſa orbem terrarum, ab Oriente uſq; ad Occaſum, celebratio nominis Domini, coacta eſt in anguſtum, adeò ut inde ab Adam & Patriarchis, omnibus temporibus vera Eccleſia puſillus grex fuerit. Ante quidem horribilem illum lapſum, ſic habituræ erant res humanæ, quod Deus ipſe domeſticè planè & paternè, ſicut Pſal. ait, gubernaret homines, ut tenellos filios tractans. Ibi ſincera cognitio Dei, purus cultus, ardentiffimus amor verbi & voluntatis Dei, ſumma & indies creſcens admiratio operum Dei fuiſſet, ibi dulciſſimus affectus erga Deum, puriſſima Theologia, omnia plenà veritate, omnia plenà juſtitiâ, ſumma voluptas invocare Deum, appellare tantam & cœleſtem illam majeſtatem, Patrem, laudare Deum, rimari, & expendere opera Dei. Verùm poſt

post lapsum Adæ, in illa prima, & aucta etiam, & florenti ætate orbis, præ qua nostri novissimi temporis effœta senectus, podagra, & senilis tussis est mundi, apud majorem & potentiorẽ partem hominum omnia repleta idolatria, errore, & ex illo adflatu Diaboli nihil contemptius, nihil aspernabilius esse cœpit, vero, sancto, & sincero cultu Dei, veraq; Theologia. Nam post illud immane & horribile totius generis humani damnum, mera cognitio Dei, & verbi divini, & illa vestigia paradysiacy gymnasiũ manserunt in paucis. Nam cum Adam post lapsum erigeretur rursus, oraculo vivificæ promissionis divinæ, de semine illo benedicto Christo transmissum quidem est hoc latus, & æternæ consolationis verbum, & Evangelium ad posteros. Sed tamen intra parietes in angulis, tantum in familiis Patriarcharum, apud Habel tantum, illud lumen Theologorum, apud Noha parentem alterum generis humani, apud Sem verè magnum, verèq; augustum Melchisedech, quasi margaritum preciosum, custoditum, conservatumq; est reliquo toto Cainico & Nimrotico mundo, & ante & post diluvium, insaniente rabie infiniti erroris, idolatriæ, abominationis, reliqua tota colluvie hominum tumultuante bellis, cædibus, fixis, contentionibus, hominibus inter se flagrantibus viperino planè odio, omni genere acerbatis & crudelitatis. Sunt ergo reliquæ doctrinæ omnes, & Philosophia tota, adeoq; ipse Decalogus, conscriptio legum & statutorum, medicinæ, fœmenta, ligamina, & remedia affecti, morboſi & leproſi corporis mundi, & vulnerati generis humani, quibus non opus fuisset in vita hominum, si illius lapsus, & tanti mali hæreditaria contagio non corripuisset posteros, aut si post lapsum omnes homines Habelica fide verbum & promissionem Dei audire, & retinere potuissent. Verum Theologia illa pura, est doctrina & professio, ad quam integra natura initio condita est, ad quam creati, in cruce præcio magno redempti, restaurati, & in æternum tandem glorificandi sumus: Theologia, inquam, est illa professio, per quam Adam, Habel, Noha, Sem, & similes summi homines sub sole, cum jam totum genus humanum esset potestati Satanae subiectum, aliquatenus in hac etiam vita ex regno mortis eluctati sunt in vitam, & è peccato & tenebris, ad originem paradysi & regni cœlestis. Proinde cum nulla sit Philosophia excellentior, nulla sapientia sublimior, aut præstantior, quàm Deum & opera ejus cognoscere: omnes ho-

mines summo studio adniti, & in hoc incumbere debent, ut quamvis Juris scientia, Medica arte, & similibus hac vita careere non possit, tamen omnibus his rebus, & hoc toto mundo utantur, quasi non utantur, & totum vitæ cursum eo institutum, & eo directum habeant, ut per studium veræ religionis, exercitium verbi Dei, ad hanc primæ creationis, & cœlestis generositatis redeant originem. Sit sanè Theologia, cum aucupio & occasione pecuniarum careat, cum ventos & fumos illos mundana gloriæ non habeat, contemptibilis coràm hominibus, at quàm ingens & infinitus thesaurus est coràm Deo. Et quamvis veræ Theologiæ doctores & discipuli, sive Patriarchas, sive alios sanctos respiciamus, Habelicis perpetuò subjecti sunt periculis (ut Satanae odium nunquam cessat) duris certaminibus, & variis agonibus conflantes cum Diabulo & mundo, & quamvis impii perpetuò teneant titulum Cain, hoc est, possessoris, quod regna possideant, quarant opes, fruuntur voluptatibus, habeant ingentem gloriam, & quidem prætextu iustitiæ persequantur Ecclesiam, ut Cain in fratrem Habel sæviebat. Tamen omnes honesti & pii homines, præcipuè adolescentes, cujuscunq; sine ordinis, quodcunq; tandem ingrediantur studiorum iter, sive bonarum artium, sive Juris prudentiæ, hunc honorem debent habere Deo, ut facris literis, & Theologiæ studiosis (sine qua ad finem, in quem creatus est homo, perveniri non potest) honorem summum habeant. Et nos, quibus mandatur provincia docendi Evangelii, tamen vocationis, & rei tantæ magnitudo meritò nos sollicitos detinet, ut in timore Dei res tantas administremus, tamen gratias ex corde Patri cœlesti agere debemus, quod relictis in sua cecitate tot Epicureis, tot acerbis hostibus Evangelii & religionis, tot hypocritis, & Phariseis superbis, tot admiratoribus obstinatis hujus sæculi, nobis infirmis & indignis Evangelii lucem, & aliquas tamen scintillas spiritus Christi dederit, has primitias, hunc arrobonem cœlestium bonorum & aternæ vitæ, omnibus opibus, omnibus mundi regnis pluris æstimemus. Habeant sibi suam præclaram beatitudinem, & illa gaudia, qui sine Deo, sine religione, carnalium cupiditatum rabie incitati, anhelant toti ad commoda & voluptates hujus mundi, & præ illis totam Theologiam, totumq; Evangelium non unius assis faciunt, non cassâ nuce emptum sibi velint. Quicquid sit, vel experientia ipsius mundi testatur, illos versari in incerto, & lubrico, ut

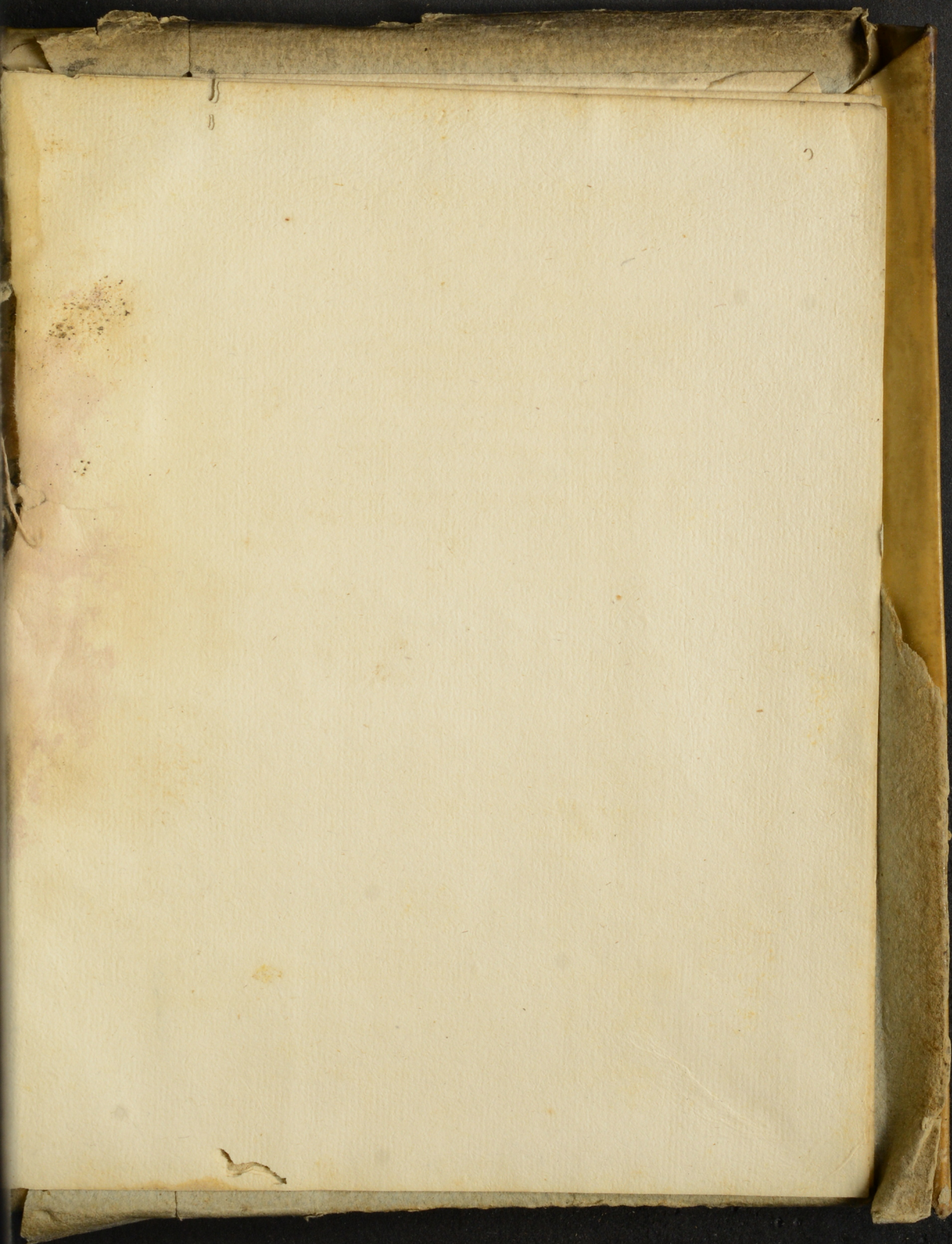
Christus

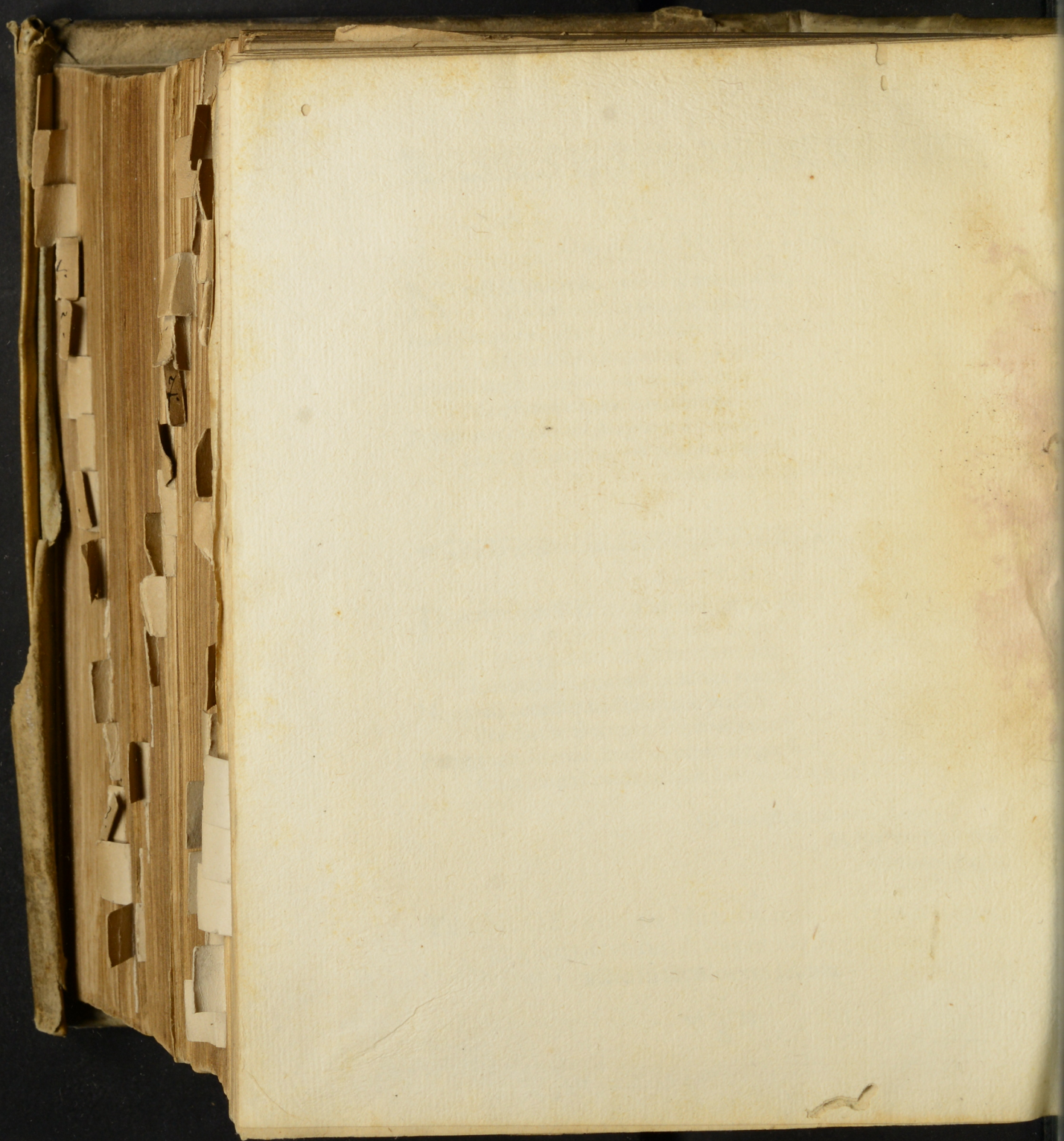
Christus ait: Quid prodest tandem, si unus homuncio potiat^{ur} rerum,
terra mariq; potens sit, totumq; denique mundum unus habeat, si ani-
ma^m jacturam faciat? Ego verò hic hortor omnes pios animos, potissi-
mum adolescentes, propter quos maximè hæ pompæ in Gymnasiis, ad
commendandam dignitatem literarum & religionis adornantur, ut in-
de ab ineunte ætate affuefaciant se, ad reverentiam & amorem religio-
nis, utq; de hac sanctissima professione (etsi Theologi homines sint) ma-
gnificè sentiant & loquantur. Nam & secundum præceptum Decalo-
gi hoc postulat, ut nomen Dei ab omni creatura maximi pendatur, &
adoretur: has verò prophanas voces, tanquam venenata spicula Satanæ
fugiant, quibus Theologiæ aut theologorum nomen ironiis acerbis ex-
agitatur, quæ animos teneros efferare, & contemptu religionis in o-
mnem reliquam ætatem imbuere, & veneno Satanico incautos, ut non
facile eluat^{ur} postea, inficere solent. Satis enim negotii habent, satisq;
certaminis hi qui suspiriis & oratione indefinenter contendunt, ut in a-
more religionis maneant, tantum abest, ut non sit periculum, si quis
more Cynico in risum jocumq; vertat res tantas, in quarum digna ad-
miratione vix magnis certaminibus se retinent, imò à Deo
retinentur, qui verè sunt sancti vereq;

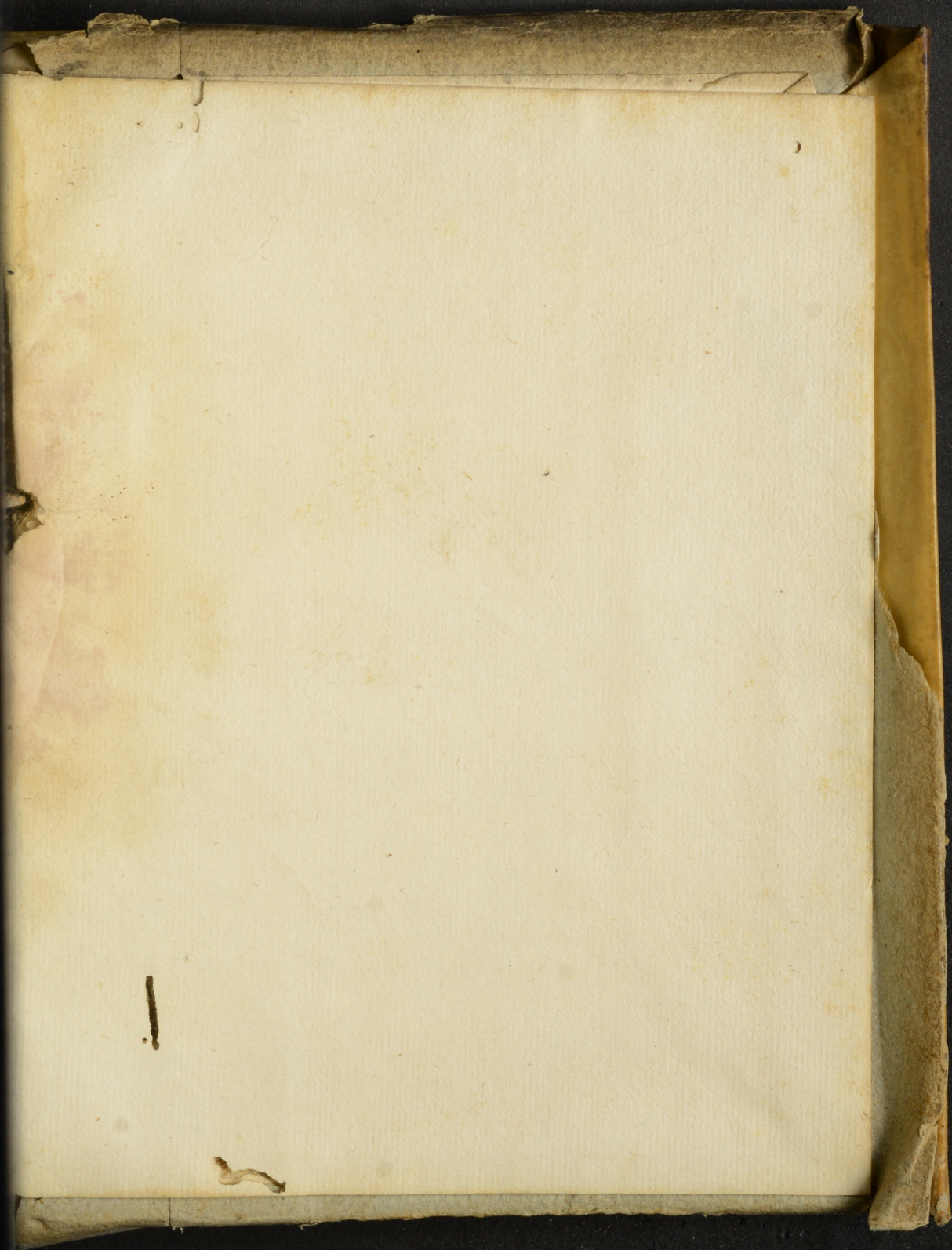
pil.

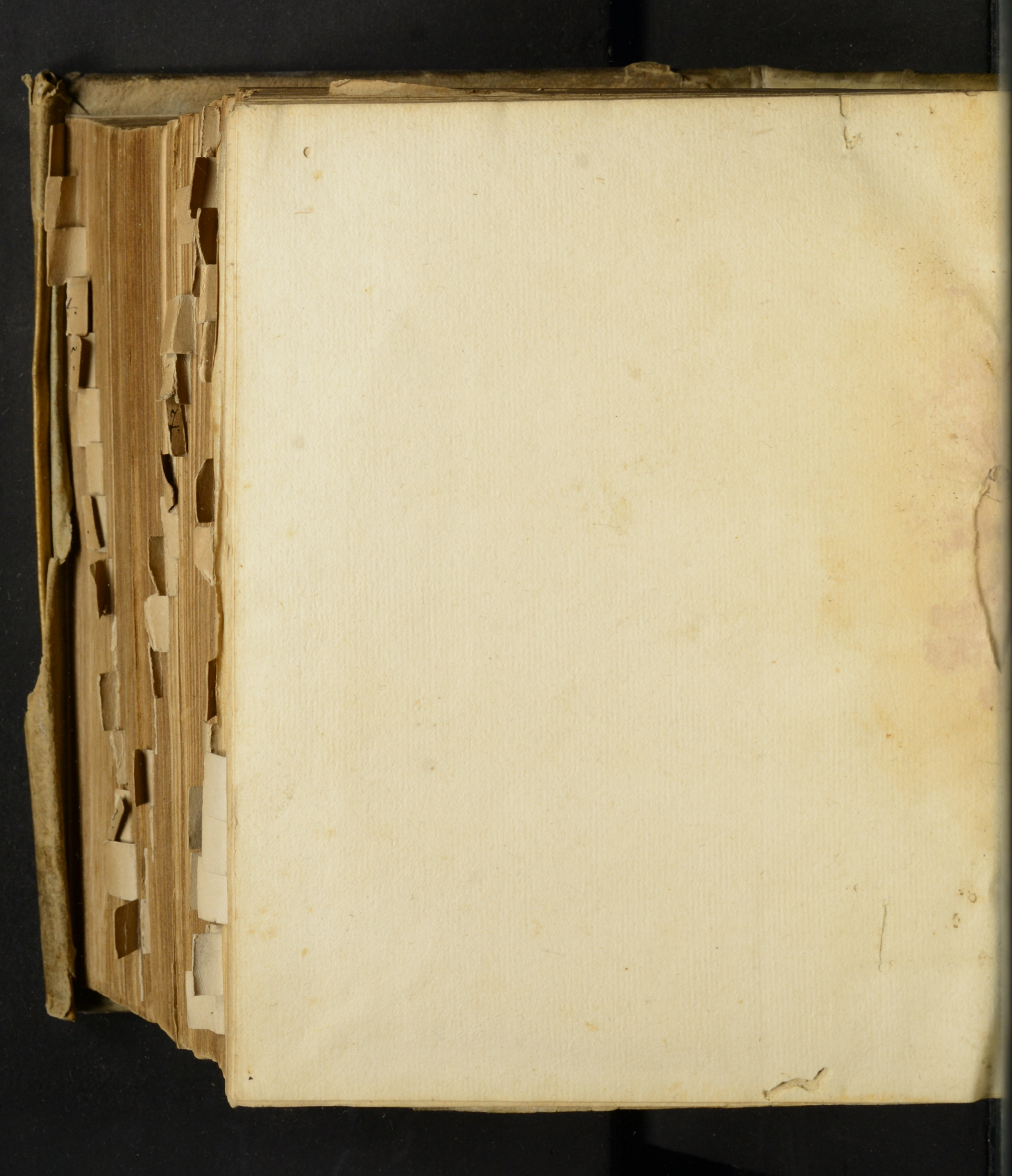
D I X I,

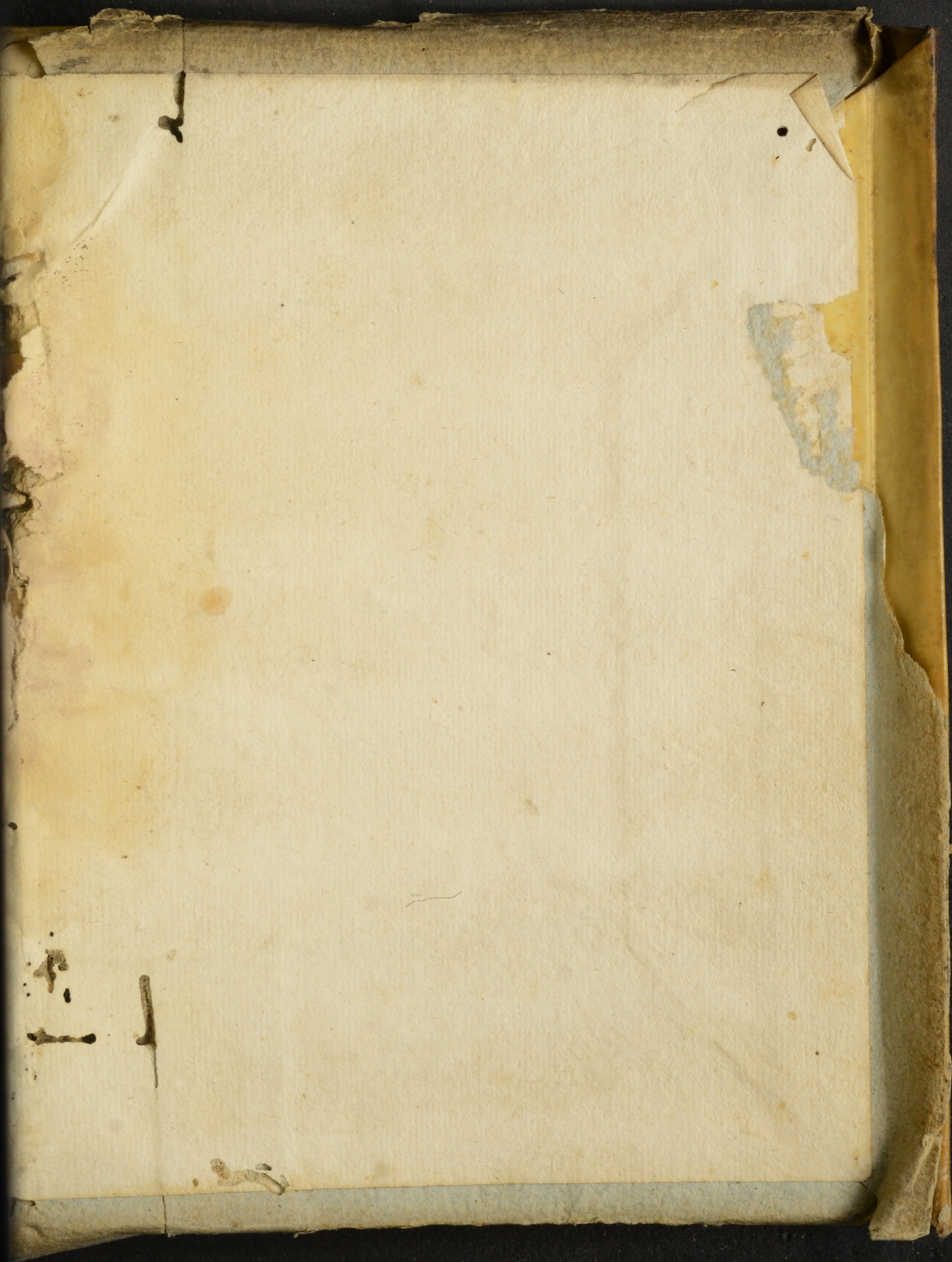

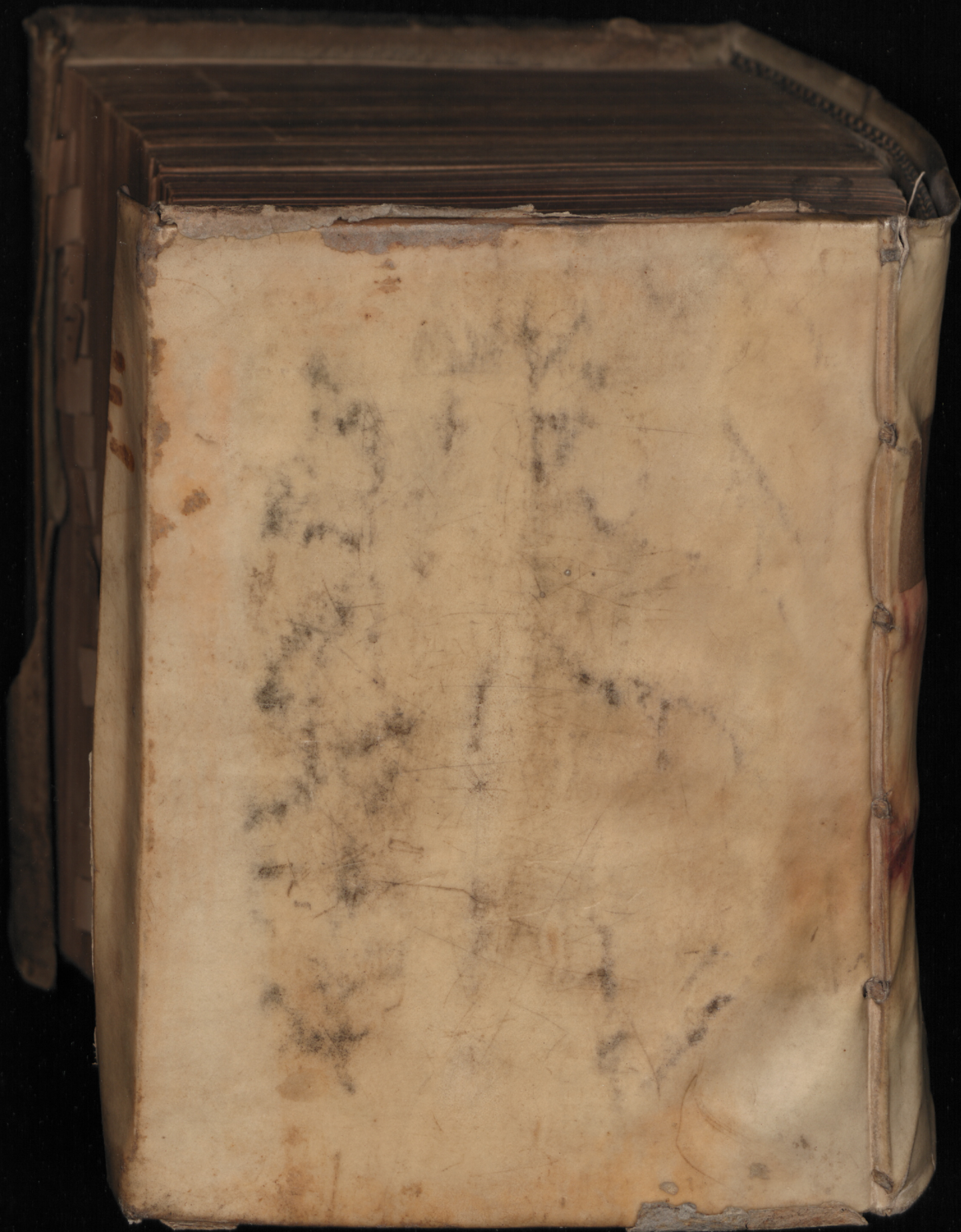

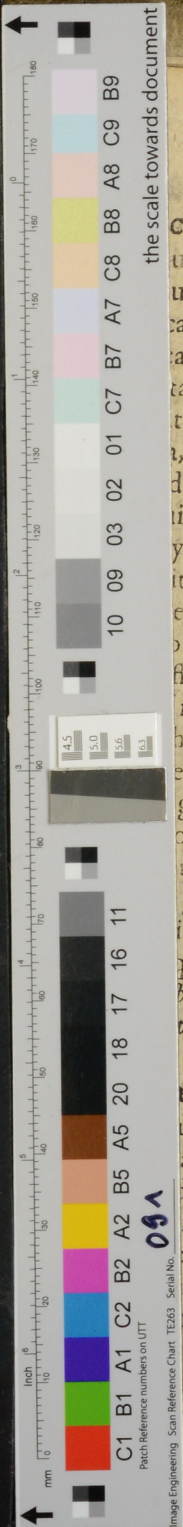

IV.

ca genus non est ars nec prudentia.

ut prolixi sumus, nulla flagitat nece stras: unico igr
ur: quicunq; habitus philosophicus non est practi-
ca vitia & virtutes, circa contingentia, circa ea quæ
adunt, illius quoq; genus esse nequit. Atqui Meta-
phis habitus Erg. genus ejus prudentia esse nequit.
t prudentiæ propria indoles, uti minorem ipsius
a, quæ est mera theoretica seu speculativa. De arte
dam movere ausi sunt, quibus opponimus hanc ar-
ti non competit definitio artis, illius genus ars esse
ysicæ non competit definitio Artis. Erg. Major
tio generis competit speciei generi subjectæ, quia
eò est corpus animatum sensu præditum. Minor
one artis. Ars, inqt. Philosophus 6. Ethic. est habi-
tfectivus: hoc a. de Metaphysica nemo sanæ men-
theor. transe. disp. 1. th. 28. p. 10. quia habitus pra-
physica, quomodo ars erit? Cum omnis ars sit habi-
es habitus practici: Forſan species alicui compe-
genus illius speciei? quod ego non crediderim,
omo sit & non animal: Hac ille. Artem contem-
m Mart. part Metaph. l. 1. q. 2. f. 1. & Scharf. theor.
p. 20. proclamamus σιδυρόζυλον. Nec juvat eum
io, quam ex Luciano suo accurato illo definitore
quæ quam perfecta & accurata sit, videatur Exc.
b. 1. art. 3. f. 3. p. 10. Scheibl. Met. l. 1. c. 1. art. 2. n.
p. 7. l. 1. quest. 1. & alii.

V.

ca genus non est intelligentia.

ulio non adeò sit apud Dd. Metaph. controver-
a brevis ero: sicut a. de scientia strictè ita dicta
lidedò non possit esse genus Metaphysicæ, quia
siones: ita nunc de intellectu dicimus, quod hic
æ constituere nequeat, quia præcisè Principia
mentum. Qui habitus in nudis acquiescit Prin-
a. esse nequit. Ast intelligentia talis est. Erg. Ma-

A 3

jor